SEBİLÜRREŞAD

ABONE ŞARTLARI:
51-100 nüshadan ibaret seneliği 12.5 lira, 6 aylığı 625 Kr.; ecnebi memleketler için seneliği 15 lira Abone bedeli peşindir. Adres tebdili 25 kuruş ücrete tâbidir

SİYASÎ, DİNÎ, İLMÎ
EDEBÎ, AHLÂKÎ
HAFTALIK MECMUA
Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden:
EŞREF EDİB

İDAREHANE:
İstanbul, Ankara caddesi No. 87, Âsâri İlmiye Kütüphanesi. Telgraf adresi: İstanbul Sebilürreşad.
Başıldığı yer: Kardeşler Basımevi
Cilt IV, Sayı: 87, Eylül 1950

Oğlum Necip Fazıla açık mektup

Fazıl Üstad diyanet Reisi Muhteremi hakkındaki yazı münasebetile

Yazan: *M. Raif OGAN*

Şair ve edip olmakta ne kadar—üstün ise, hissiyatının feveranlarına hudut çizememekte o derece ileri olan Necip Fazılın son çıkan yazılarından biri, yaşım ve tecrübelerim; asabıma hâkim olmağı ve «Hoş görüp geçivermeği» icap ettirmesine rağmen beni pek üzmüştür. Doğrudan doğruya şahsıma taallûk etmemekle beraber, medenî cüretinden, feyyaz dimağından hayırlar beklemekte olduğum bir gencin; kendi hocasına - belki de farkına varmadan - lâyık gördüğü haksız ve yersiz isnadatı cevapsız bırakamadım. Malûm bir fıkrayı tekrar ile söze başlıyacağım:

Meşhur cihangir İskender, «Neden dolayı üstadı filozof Aristoya babası Makedonya Kralı Filip'den daha çok hürmet ettiği» sorulunca:

— Babam beni bir gayıp ve ulviyet âleminden bu süfli dünyaya indirdi. Üstadım Aristo, talim ve terbiyeme himmet eylemekle beni yüksekliğe ulaştırdı.

Cevabını vermiştir. Ne ben, ne üstad Hamdi Akseki elbette Aristonun mümasili olmaktan uzağız, ama ikimiz de küçük ve genç Fazılı rahlei tedris ve terbiyemiz karşısında görmüş bulunmakla müftehiriz. Benimle tanışıklığı çocukluğuna tesadüf ettiğinden benim muallimliğimi senbolik mahiyette sayılsa da, üstad Hamdi Aksekinin Halkai talimine intisabı onun gençliğine rastlaması dolayısile Diyanet İşleri Reisimiz; ünlü edibin hakikî muallimi veya muallimlerinden biridir. Böyle olunca, sabık şakirdinden esbak muallimi nezaket ve hürmet beklemekte haklıdır.

İslâm an'anesi bunu iktiza ettirmek şöyle dursun, Necip Fazıldan; fazla olarak mesleki tasavvufa da gönül bağlamışlardan olduğundan, tariki marifetin başlıca düsturlarından olan hazmı nefs, sabrü şükür, nimette mün'imi müşahede, elle ve dille incitmekten mücanebet gibi yüksek feragat irfanını kendi zatında tatbik suretile başkalarına örnek olmasını istemek ve beklemek hakkımızdır. Mevzuu; tezyifi eşhas ve medarı istinad ve istinbatı infialât olmayınca tenkid; makbul olabilirse de menheci intikad tahkiki muzmerata kadar uzatılıp da karşısındakinin niyet ve ihtiyarını keşif hususunda mevhumat ve muhayyelâta yöneltilince; böyle bir tenkid; hak ve hakikatın ifadesi olmaz, gayız ve garezin izharı olur. Aynı kötü neticeyi zatımda tahakkuk ettirmiş bulunmaktan ihtirazen, ben; Necip Fazılın Diyanet İşleri Reisimiz hakkındaki neşriyatını meş'um bir kaste izafe etmekten teberrî ederek sadece asabiyet saikası ve hissiyat feveranı olarak vasıflandırıyorum. Bu kadarcık bir mukaddemeden sonra kanaatlerime aykırı düşen mütalâaları kendi görüşüm dairesinde cevaplandırmağa geçiyorum:

* * *

1) Hamdi Akseki; bütün hayatı boyunca «Taç ve destar ile tefahür eden» bir sarıklı olmak şöyle dursun, sarık denilen ilim alâmetine başında şeref verenlerden biridir. Sevgili talebem Necip Fazılın yaşının bütün günleri sayısı kadar sahifeleri havi dinî ve ilmî kitapların müellifidir. Sarıkla gezip tozmamış, teftiş ve irşat vazifesinde dola-

İZÜ - İSMAİL KARA TÜRKİYE'DE DİNİ HAYAT ARŞİVİ

şirken taşımağa hakkı olan sarığı başında iftiharla ve şerefle taşımıştır. Cevami ve mebanii diniyeyi teftiş ve halkı dinin hakikatları mevzuunda irşat etmek üzere dolaşmasını «gezip tozmak» biçiminde hakaretle tavsif etmek yakışık almaz.

* * *

Bakanlıklardan herhangi birinin yenisini alıp iskartasını bu makama tahsis eylediği bir külüstür otomobille dolaştığına gelince: Eğer otomobili gerçekten köhne ve iskarta-neviden ise böyle oluşunu Diyanet işlerinden beklenilen feragat ve alâyişten nefret hasisasına vererek beğenmek; en büyük dinî makama en iyisini tahsis edemiyenlerin yaptıklarından üzülmek doğrudur.

Diyanet İşleri Riyaseti; Papa gibi Lâyuhtî ve vicdanlar üzerinde ilâhî saltanat kurduğu iddiasında bir makam değildir. cinsi beşerdendir. Sebebi tefevvuku ilim ve takvadan ibarettir. Öyle olunca, Diyanet İşleri Reisinin de herkes gibi ahbaplarını, dostlarını, ziyaret edebilmesi hakkıdır. Yakın dostlarına karşı böyle bir cemile ve nezaket ibraz ederek ziyaretlerini iade ve kendilerini taltif eylemesi; uzak dostlarını tahkir sayılamaz.

Necip Fazılın; beni sevdiğinden dolayı ziyaretime gelerek şeref vermesi kendisi için ne kadar tabiî hakkı ve böyle yapmasından başka dostlarının bir şemmei hakaret istişmam edememeleri ne derece gerekli ise, Hamdi Aksekinin durumunu da bunun dışında ele almamak aklen ve edeben mecburidir. Ben; münevvir ve münevver Necip Fazıldan; dürbünün uzaklaştıracak ters tarafî yerine, yakınlaştıracak doğru cihetinden bakmasını beklemekteyim.

3) Basın toplantısındaki irticadan çekinmek ve komünistlikten kat'iyen kaçınmak bahsine gelince: Herkes bilir ki islâm şeriatı; sebebi ve saiki ne olursa olsun fitne ve nifakı uyandırmamağı emreder. Bu itibarla nizamları bozacak ve âmmenin emniyet ve huzurunu tehdit edecek her türlü fikrî ve fiilî teşvik ve teşebbüsleri, ve ihtilâlleri tel'in eder. Her mânada sapıklık ve irticaı hoş görmez. Öyle oluncağ yüksek düsturların alçak ve gafil şahısların ihtiraslarına âlet edilmesini istiyemez. Komünistlik ise islâmiyetle asla uyuşturulmadığı gibi mutlak olarak semavî din mefhum ve mevzuu ile de bağdaşamıyan bir asrî hastalıktır. Bu mühlik illetin sirayetini, genişlemesini önlemeğ uğraşmak Diyanet İşleri meşguliyetlerinin başında gelir. Bundan dolayı da hakikî bir cumhuriyeti ve onun tek temeli olan demokrasi bağlılığını müdafaa etmek, anlatmak da bu makam için borçtur. Bu vazifeyi yerine getirirken politika ihtiraslarının üstünde kalmak ve mevzuu yalnız ilim ve din çerçevesinde ele alarak mücerret şekilde topluluklara anlatmak ise; yine dinî irşad ve meviza yetkisinin müesses an'ane ve âdabındandır. Gazeteler, mecmualar, şahıslar; prensipleri politika cereyanlarının ilhamlarına, ve hattâ bazan şahsiyata kadar intikal eden istidlâllerine bağlayarak müessirden esere de, eserden müessire de ulaştırıp tenkitlerine fûshat verebilirler. Fakat dinî irşadın vazifesini üzerine alanlar; mevizalarında, hitabelerinde, beyanlarında ve yazılarında marufu emir, münkeri nehy, ahlâk ve fazileti tebliğ ve teşvikte beyanlarını mücerret olarak ifham ve ilâm mecburiyetindedirler. Bu sebeple; Diyanet Reisinin beyanatında mevzuları mücerret olarak cevaplandırmış bulunması beynessemai vel'arz açık kapı bırakmış olduğu şeklinde tavsif olunacak yerde dinî vazifesinin edâsı âdabına riayet suretinde kabul olunarak tariz yerine, hürmet ve muhabbetle karşılamak icap eder, kanaatindeyim.

* * *

4) Diyanet İşleri Reisinin sakalını üçüncü Napolyonun bam teline benzetmesini eski asil ve fazıl şakirdime asla yakıştıramadım.

Bir kere, Napolyonun hepimizce bilinen resimlerindekine kat'iyen benzememek itibariyle hakikatin hilâfıdır. Sonra, müşebbeh ile müşebbünbih arasında vechi şebeh olmağa yarayabilecek ne alâkai maddîye ve tabiiye, ne münasebeti müktesebe, hattâ ne de tasavvurî ve hayalî bir irtibat vardır.

Kaldı ki; «Din - iman - tekva - ilim mefhumlarını çember sakalda, kırpık bıyıkta arayanlar bulunsa bile, böyle sanmak na bana, ne Necip Fazıla yakıştırabilecek, gaflet ve cehaletlerden değildir. İmanın kuvvetlendirilmesi ile uğraşanlar için; sakal ve bıyık en sonra düşünülecek lâzimedir.

* * *

5) Bir mecmuada üstada «Sıratı Hal Partisinin verdiği otomobille mi geçecek

İZÜ - İSMAİL KARA TÜRKİYE'DE DİNİ HAYAT ARŞİVİ